

worden, en met zijn gezicht dat van de 'groep' waar hij deel van uitmaakt. Zou dit niet gebeuren dan zouden latente conflicten tot uitbarsting kunnen komen en de schade voor alle partijen onherstelbaar groot zijn. Vandaar die omzichtigheid. Dezelfde cukong (geldschietters) van deze ene generaal zouden ook weleens belangen kunnen hebben in de zakelijke affaires van personen in kringen in de naaste omgeving van de president zelf. In zo'n geval weten die te veel en moet je niemand tot vijand maken. Hier wreekt zich overduidelijk de wurgende greep van de tactiek van corrumperen. Als iedereen im-

gemakkelijk als een verdacht persoon bedreigd worden. Gelukkig hielp soms zijn boerslimheid en bleek tot verbazing van de autoriteiten dat er 'toevallig' een epidemie was geweest die de oogst had geruïneerd.

Argwaan

Dat een bestuur dat tot zulke praktijken in staat blijkt, niet meer op de medewerking van de boer behoeft te rekenen is duidelijk. Zelfs indien de programma's in het voordeel van de boer zouden zijn is zijn argwaan zo sterk dat hij de voorkeur eraan geeft passief te blijven. Deze houding - van zwijgen - van de Javaan

harto om via algemene verkiezingen benoemd te worden.

Afzetting

Zo'n gekozen dorpshef kan maar op drie manieren uit zijn functie treden. Hij kan overlijden of zelf uit eigen wil ontslag nemen. Dat is de 'natuurlijke' weg. De derde mogelijkheid, die van gedwongen afzetting, is slechts onder bepaalde voorwaarden mogelijk. De bevolking is van een lurah gewend dat hij dobbelt, dat hij vele vrouwen tot zijn beschikking heeft. Daarom kon Suharto zich ook best zijn amoureuze avonturen veroorloven, al was er wel ontstemming over het feit dat ze zo duur waren, maar dan stelt men, niet zonder verbazing vast, dat kennelijk een president met één vrouw nog dunder kan zijn.

Dit alles is voor de bevolking nog niet voldoende reden om de lurah te wippen. Dat kan alleen als de lurah de fout maakt door zijn carik, zijn secretaris, de functionaris die al zijn gezag aan de lurah zelf ontleend, uit het veld te ruimen. Dan komt de bevolking in het geweer.

Overdrachtelijk betekent dit, dat wanneer president Suharto zich zou ontdoen van zijn naaste medewerkers, niet de technocraten die een eigen gezag hebben, maar de generaals - waaronder zijn persoonlijke adviseurs, ook al zouden die nog zo corrumperend werken, dat dan pas een situatie voor een paleisrevolutie is geschapen, omdat dan het legitieme gezag verspeeld is.

Zolang Suharto zo omzichtig manoeuvreert kan hij zeker zijn, dat zijn macht niet openlijk door ambitieuze generaals zal worden aangevochten.

'Oogluikend'

Wel blijft het de vraag of die omzichtigheid niet zoveel corruptie 'oogluikend' (tussen aanhalingstekens omdat in tegenspraak tot een definitie van corruptie waarin de heimelijkheid voorop staat, men nu eigenlijk van openlijke corruptie kan spreken) heeft toegelaten dat het model al te verziekt is geworden, zodat de zwijgende boerenmassa in opstand zal komen. Het heeft in Indonesië nooit ontbroken aan voorspellingen. Ook nu doen tal van geruchten de ronde dat het weleens niet lang zou kunnen duren. Het jaartal 1977 wordt veelvuldig genoemd. Vijf eeuwen na de invoering van de Islam zou deze godsdienst door de oorspronkelijke, boeddhistische en hindoeïstische religies weer het land uitgegoid worden. Deze oude voorspelling wordt vaak verteld, waarbij men de nadruk legt op de overeenkomst tussen de Islam = leger, regering Suharto enerzijds tegenover het boeddhisme, hindoeïsme = syncretistische boerenmassa, waaronder de P.K.I. miljoenen aanhangers had, anderzijds. Al gaat de vergelijking mank, het feit van de voorspelling zelf, begint een autonome macht en geloofsovertuiging te worden onder de zwijgende bevolking.

mers corrupt is - en het ook van elkaar weet - dan kan niemand straffeloos ontslagen worden want dan sleurt hij in zijn val te veel anderen met zich mee.

Gevolgen

Omdat het een publiek geheim is, dat dit spel in de hoogste Jakartaanse kringen druk beoefend wordt heeft het, in een sterk hiërarchisch ingestelde samenleving, onherroepelijk zijn schadelijke gevolgen voor de lagere echelons in bv. de bestuurlijke sector.

Dit kwam overduidelijk tot uiting in de derde helft van 1973 toen het bestuur werd ingeschakeld om de verplichte rijstleverantie te regelen.

De boer moet voor de centrale overheid 15% van zijn opbrengst tegen een vastgesteld minimum bedrag afstaan. De rijstprijz op de vrije markt lag veel hoger. Aangetrokken door de mogelijkheid van makkelijke winst kwam het in veel streken tot de volgende situatie dat behalve de centrale overheid ook de provinciaal, districts, onderdistricts en zelfs dorpsbestuurders ieder een bepaald percentage opeisten, zodat de boer de helft van zijn oogst tegen deze veel te lage prijs moest afstaan. In geval van weigering kon hij vrij

wordt door de autoriteiten het meest gevreesd. Het is een teken dat, evenals bij de vulkaan, een uitbarsting ieder moment kan komen.

Vandaar ook dat onder diegenen die binnen de cirkel van de macht zitten, het leger, er verontrusten zijn die gaarne deze situatie zouden willen veranderen. Naar men algemeen aanneemt kan dit moeilijk onder het huidige regime. Te veel topfiguren zijn met deze praktijken te vertrouwd. Een paleisrevolutie zou het enige mogelijke zijn, maar een geïnteresseerd buitenstaander die zich met stomme verbazing afvraagt waarom de 'serieuzen' binnen de machtsirkel het zover laten komen en niet ingrijpen, krijgt het volgende antwoord.

Het presidentschap is nog maar een jonge staatkundige instelling. De gewone Javaan weet niet goed wat hij ervan moet denken. Het is vreemd voor hem zoals er vroeger een vreemde koningin en g.g. was. Vandaar dat hij het zal bekijken volgens de hem bekende concepties over politiek leiderschap en die zijn, volgens de oeroude tradities, die van het dorpshef, de lurah. Daar gelden vaste regels voor. Hij moet gekozen worden door het volk. Vandaar de hele inzet van generaal Su-